

COLLEGII IVRIDICI
IN
ACADEMIA WITTENBERGENSI
H. T.
DECANVS
D. ERNESTVS GOTTFR. CHRISTIANVS
KLVGEL

COD. P. P. O. CVRIAEC PROVINC. ELECT. CONSIST.
ECCLES. SCAB. ET FACVLT. IVRID. WITTENBERG.
IVDIC. ITEM PROVINC. IN LVSAT. INF. MARCH.
ASSESSOR ORDINARIUS

L. B. S.

In eft

*de arresto, eoque in primis tacito, ad Statuti Budissenfis de anno
MDCLXXVIII. titulum V.*

tractatio.

Saxon.
K.
66,26.

COLLEGIUM VIENENSIS
IN
UNIVERSITATEM VENETAM ALIUD SCAM
SALVATOREM
ANTONIUS CIRCIUS
LAZARUS

PRO DILECTISSIMA LIBRARIIS
PRAESES ET LIBRARIIS
FONDAVIT ANTONIUS CIRCIUS
IN VENETIA MDCCLXII

232

233

ANTONIUS CIRCIUS
EX LIBRIS
ANTONII CIRCIUS

Vocabulum arrestum, vel arestum, ita enim priscis temporibus plerumque scriptum inuenitur, ut videoas ex locis in glossario Cangiano collectis et apud multos alios, deriuat Vossius de vitiis sermonis et glossematis latino barbaris Libr. III. cap. 1. et Libr. III. cap. 1. a graeco ἀρέσον, quod, cum veniat ab ἀρέσκω, i. e. placeo, significat, quod placet, placitum, deinde ex hoc ipso etiam decretum, proprie tamen, ut existimandum est ex vocis natura, tale, quod placere aliis potest, non, quod debet, eandemque ob causam is arrestum, una littera, melius et accuratius scribi, praecipit. Gaudet autem id verbum variis significationibus. Eam, quae maxime respondet Vossiane origini, retinuit iurisprudentia Gallica. Gallis enim arrestum, sua lingua arrêt, decretum est magistratus, sententia item litem finiens, curiarum in primis supremarum sive, quae erant, parliamentorum, qualia arresta etiam aliquando collecta constitutionibusque regnantium permista sunt, quod testatur Silberrad in epitome historiae iuris Gallicani editioni Argentinensi historiae iuris Heinecciana adiecta, §. 16. Sed de ea verbi potestate nunc quidem non est dicendum. In Germania longe alia significatio vocis, eadem tamen in sermone Gallico etiam non incognita, in usu est, quamvis, secundum hanc quoque verbi potestatem decretum plerumque iudicis cum ipsa re, quae voci subiicitur, coniunctum sit: qua sumta significatione difficilime, ab ἀρέσον venire vocabulum, credendum est, ut magis videatur virtutem verbi Germanici, harren, exprimere, dummodo usus vocis antiquus ex priscis literarum monumentis possit probari. Ostendit enim, nostris saltim temporibus, detentionem vel aliquod impedimentum, quod liberius agendi facultati obiicitur. Hoc Gesnerus voluit, qui, cum animaduerteret, vocabulum hoc et inde deriuatum, arrestare, barbara esse ab Anglis et Gallis profecta, addit: pro quibus

l. 9. D. de serv. export. manus iniection, manus iniucere. Sed haec latina non omnem exhauriunt vocis potestatem.

Nimirum arrestum, vti hodie in primis germanico sermone vocabulum *Arrest* sumitur, mitto enim nimis latam Meuii in libro de Arrestis descriptionem, qui et prohibitionem iuris Romani, ne quis praeses e provincia sua egrediatur, et inclusionem animalium pignorationis causa factam arresta appellat, modo detentio personae est, modo rei, tum quoque ne detentio quidem, sed tamen securitas aliqua crediti, cuius postulandi ius est. Ac, quod ad primam quidem attinet significationem, qua alias etiam incarceration appellatur, ita tamen, ut retentio rei in ipsis habitatione, non in carcere publico, simul comprehendatur, quin imo, quod solum arrestum personae nominari vult Meuius d. tract. C. I. no. 21. et C. III. no. 18. tantum id, si quis, domo aut vrbe exire, prohibetur, de quo etiam consulendus Mencken. in tract. syn. proc. Tit. LI. §. 1. cum aliis auctoribus, decernitur arrestum vel propter delictum, custodiae pariter, atque poenae causa, quod proprie incarcerationis nomine dignum credit Meuius cit. loc. vel propter debita, cum quis de fuga sit suspectus, veluti in causa cambiali, aut, si peregrinus mox abiturus, qui difficilis ad conueniendum vel ignotus prorsus est, pretia rerum acceptarum vel locarium non soluit, aut, si qua sunt eius generis alia, quae late prosequitur Meuius laud. libro cap. VI. qui loco supra excitato hoc genus retentionis proprie Arrestum vocari vult. Huius generis detentio, vel ex ipsa sua natura, *Personal-Arrest*, saepissime etiam in legibus, appellatur *commodissime*. Mencken. autem in tract. proc. Tit. LI. §. 1. sub personali arresto tantum secessionis intelligit prohibitionem. Altera verbi potestas in detentione rerum consistit, quapropter, eam non intondite arrestum reale, vt a Mencken. l. c. *Real-Arrest* vocari, manifestum est. Carpzov. vero in jurispr. for. P. I. const. XXIX. def. 1. no. 4. et 9. manuunt eam nominari sequestrationem, de quo nomine quedam crudita inter hunc, Colerum, Mevium, aliosque orta est contentio. Sunt tamen, qui illud nomen, *Real-Arrest*, tertio arrestoru[m] generi deinceps describendo, hanc in primis ob causam, quod ius reale, id est in re, tribuit, imponunt. Huius autem, de quo

quo nunc ago, arresti iterum duplex potest constitui species. Vna, cum res ipsae debitoris auferuntur et custodiae iudicis vel alias, sequestrationis nomine, relinquuntur, quod etiam saepius sit propterea, ut, cum periculum sit crediti amittendi inanisque alias actionis, ob debitoris forte dilapidationem, vel quod de fuga sit suspensus, aut homo peregrinus isque obscurus, habeamus, quod obiecto executionis assignare possumus, cuius rei notitia, quod ad Saxoniam nostram, comparanda est ex Ordinatione Processus Electoris Ioannis Georgii tit. LI. §. 1. Altera huius generis arresti species in eo posita est, ut debitori, quamvis omnino sit soluendo, forum constituatur, quod actori commodius est, idque, cum alias iudex sit incompetens, tamen in causa principali competens fiat, de qua re videatur Ludouici *Einleit. zum Civil-Proces* IV. Capit. §. 2. Mencken. tract. synopt. proc. tit. XLVIII. §. 1. Ziegleri comment. ad ord. proc. Sax. ad verba tit. XLVIII. *ein ius reale gegeben*, Mev. de arrest. cap. XV. no. 24. Atque ex eo factum esse puto, quod Fibig. in proc. P. H. C. I. membr. II. Sect. II. in princ. scribat, processum arresti et summarium et ordinarium esse, prouti actio, quae propter debitum datur, vel solenniter vel sine solennitatibus peragi debeat. Hoc autem arresti genus simul cum illo, quod primo loco posui, si quidein causam habeat non criminalem, nonnulli, veluti Riulinus in enunc. tit. LI. enunc. 1. arrestum iuris communis, siue, vti Berger. in Oec. Iur. L. IV. tit. XXX. th. 3. nota 1. et Mencken. loc. laud. arrestum commune appellant. Germanici scilicet, cum, in eum modum causam suam defendere, secundum ICtorum brocardicum, processum ab executione non esse incipiendum, nisi forte excipias iudicium aduersus contumaces, in quo aliquid, quod simile est, missio ex primo et secundo decreto, deprehenditur, leges Romanae vetent. l. 9. §. 1. D. de off. procons. l. 1. C. de execut. rei iudic. Verum tamen extra Germaniam etiam non incognitum est hoc arrestum, ut Zieglerus idcirco in comm. ad verba ord. proc. Sax. tit. LI. *in unsern Landen* non vereatur id nominare fere iuris gentium. Et de hoc quidem arresti genere latissime egerunt in libris suis Peckius de iure sistendi et man. iniecit. Meuius et Gaius de _arrestis.

Tertiem tandem genus est, quod mihi praebet scribendi material. Id a Riuino l. l. arrestum iuris Saxonici, a Bergero l. excit. speciale et paulo post Saxonicum, a Mencken. in tract. syn. proc. tit LI. §. 14. Saxonum nominatur, quia Saxonum in primis consuetudinibus adscribendum est. Allucinatus hinc est Barth. in hodeg. for. qui, postquam Cap. III. §. 13. descripsisset formam processus arresti Saxonici, et enarrasset, Saxonico iure talem introductum esse, addit, eum postea Rec. Imp. d. a. 1570. §. 84. et d. a. 1594. §. 81. approbatum et in Imperio Rom. Germ. fuisse receptum, cui sententiae merito contradicit Berger. in Oec. loco supra laudato, siquidem in istis locis, quibus §. 82. sequ. Rec. d. a. 1594. addenda sunt, de eo, quod praecipuum est arresti iuris Saxonici, frustra aliquid quaesieris. Quodsi hoc arresti genus iuris dicitur Saxonici, noli opinari, Eleitorale intelligi. Communis enim est, et, quamvis in ipso Electoratu prouinciisque ei antiquitus iunctis per Ordin. Proc. Recogn. abrogatum, vis eius tamen viget ad hoc usque tempus in Lusatia utraque, Principatu Anhaltino et alibi. Hoc igitur arrestum, quod DD. passim Saxonum nominant, hanc habet indolem, ut neque persona neque res retineatur, et tamen ius in debitoris bona, quae possidere non desinit, consequamur, et id quidem, ut aliis creditoribus, qui sibi eodem modo non vigilarunt, in soluendo preferri debeamus. Quamobrem, cum nihil auferatur debitori, immobilia etiam afficit. Nomen huic arresti generi nostra lingua, praeter illud *Arrest*, hodie quidecum usitissimum, hoc est, *Kunzner*. Vocatur quoque nonnunquam *Verkümmern*, quamvis vis huius vocabuli latius pateat, quando id quidem signat actum iudicis debitoris debitori, ne suo soluat creditor, illius creditore rogante, interdicentis, in quo negotio solennitates arresti non obseruantur. Cum autem id arresti genus ex iure Saxonico esse dicatur, videndum erit, quamnam habeat originem. Quod a vocabulo arresti descendit, verbum, arrestare, prouti iam obseruauit diligentissimus ille latinitatis recentioris perscrutator, du Fresne, in ipsa collectione antiquarum Saxoniarum consuetudinum, quam Epconi de Repkow debemus, occurrit. Non tamen est ab ipsa Epconis manu, sed in latina saltu incogniti autoris inuenitur interpretatione.

Nem-

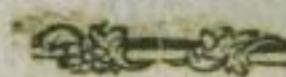
Nempe legimus in libro II. speculi Saxonici art. 10. in latina versione vulgata: *proscriptus licite diebus feriatis vel ligatis arrestetur vel detineatur.* Verba autem: *vel ligatis*, et haec: *vel detineatur*, a Zobelio adiecta sunt, forte explicationis causa. Absunt enim, non solum, obseruante Gärtnero, in codice manuscripto, quem is contulit cum vulgata lectione, sed etiam ab antiquissima editione Basileensi, et ab omnibus, quae Zobeliana antiquiores sunt, ut, quas euolui, Angustana anni 1496. Zweyemensi, Heynitziana et Lossiana. In his enim est: *proscriptus licite in diebus ferialibus arrestetur*, et in Augustana: *in diebus ferialibus licite proscriptus arrestetur*. Textus Germanicus in lectione vulgata hic est: *den geächtten Mann mag man wohl bestetigen.* Ita etiam Heynitz et Los. Manuscripta et antiquiores editiones habent: *den vorfesten vel den verfesten.* Sic etiam Gärtnerus. Verbis autem *Acht*, *Verfestung*, *Vestung*, aliisque fere eodem modo sonantibus, scriptores eius aeui, ut glossatores Spec. Sax. auctor libelli de banno, aliquique promiscue vtuntur, bannum in primis signantes ex consumacria ortum. Quocirca proscriptus non est abire iussus, sed qui latet. Gärtnerus pro *bestätigen* posuit *zur Hafft bringen*, quod sensum verbi prisci omnino exprimit. Alter locus est in Speculi Saxonici libro II. art. 27. his verbis: *quod si resisterent pignorationi, cum clamore violentiae arrestentur.* Ita omnes editiones, quas contuli, ut sola Augustana supra laudata, pro: *quod si resisterent, habeat, si resistent.* Germanicus textus vulgatae lectionis ita: *Wehren sie sich denn, Pfand zu geben wieder Recht, man bekümmert sie mit dem Gerüffte.* Wehren etiam est in antiquissimo manuscripto a Gärtnero lecto, et in reliquis editionibus, excepta Lipsiensi d. a. 1490. et Zweyemensi, quae habent *wetten*. Gärtnerus posuit *weigern*. Vtrumque, ut puto, minus recte. *Wetten enim est mulctam dare*, quod igitur verbum sensum obscuritate maxima premit, et reliqua verba, cum violentiae clamore, indicare videntur vim in defensione rei pignoris causa sumendae, ut *wehren* hunc actum melius, quam *weigern* exprimat. Porro loco *man bekümmere sie* antiquiores habent, *man bestetige sie*, quod verbum etiam restituit Gärtnerus ex manuscripto. Praeter Zobelium vocabulum *bekümmere* apud solum Heynitzium video. Tandem pro *Gerüffte* in manu-

manuscriptis codicibus apud Gärtnerum legitur *Geruchte*. Verum illa verba *Geruchte*, *Gerüffte*, *Gerufft*, promiscua fuisse istis temporibus, ex variis locis intellexi. Editiones quoque omnes habent vel *Gerufft*, vel *Gerüfft*, quod respondet latino clamori, et ipsi illi rei, quae fieri debebat. Qualis enim fuerit iste clamor, videoas in libello *Richtstieg Landrecht* cap. 35. Tertium locum habemus in Spec. Sax. Libr. III. art. 78. Verba ita fluunt: *vasallus etiam dominum* — — et *etiam alter ad alterius munitionem domum aut castrum licite sequitur*, et *ad arrestandum eam secundum iuris formam potest patrocinium praestare*, si *ad perpetratam iniuriam per violentiae clamorem fuerit euocatus*. Ita vulgariter lectio. Pro *eam* antiquiores habent *eum*, quod etiam restituit Gärtnerus. Sive tamen *eum*, sive *eam* posueris, sensus admodum est difficilis. Verba, et *ad arrestandum* — — *praestare*, quamvis ubique inueniantur, emblemata sunt latini interpretis. Neque enim quidquam in textu germanico, quod cum his conueniat, reperio. Videtur tamen, nisi locus integer corruptus est, verbum *eum* referri ad verbum *alterius*, ut sensus sit, *euocatum vasallum posse non solum auxilium praestare in destruenda domo domini sui, sed etiam in eo ipso arrestando*. Ex his igitur locis speculi Saxonici, in quibus tamen tantum verbum: *arrestare*, non nomen: *arrestum*, *reperimus*, (*arresti* enim voce in nullibi apud Epkonem inueni,) efficiuntur haec: primo, *vobis de personae tantum agi retentione; deinde, verbum Teutonicum, Arrest*, vel illud quoque, *Arrestiren*, *eo tempore vel, quod vero est simile, apud maiores nostros nondum in usu fuisse*, vel nondum in hanc significationem venisse, ut personae retentionem ostenderet, si quidem id *arrestare* exprimitur vocabulo *bestetigen a stet sive stat, immobilis, deriuando; tandem, quod praecipue obseruatione dignum esse potest, non videri agere Epkonem in his locis de actu judiciali, sed de priuata manus iniectione ob licitam tamen legibus causam*. Zobel quidem inter latinas suas animaduersiones ad art. 27. L. I. videtur verba aliter accipere, siquidem scribit, *clamandum esse, ut alii id audiant, per quos possit is, qui pignorare voluit, denegatam fuisse pignoris dationem probare*. Verum cum prouocet ad art. 36. eiusdem libri, in quo ipse posuit: *und greiffe ihn an für seinen Dieb, quamvis*

vis

vis ita apud antiquiores non legatur, facile est ad perspiciendum, hic quoque apprehensionem, vel eodem Zobelio auctore, intelligendam esse. Iam, vti supra commemorauit, non videtur priscis temporibus vox: *Arrest*, siquidem tum, ea vti, Germani soliti fuerunt, aliquam detentionem significasse, multo igitur minus huic voci ea fuit potestas, vt pro impetratōne iuris in re accepta sit. Ne verbum quidem *Kummer*, illius, vt supra dixi, synonymum, quam synonymiam ipse fatetur Carpzov. definit. supra laudata, occurrit in isto Epkouiano medii aeui monumento. Inuenitur quidem vox: *kümmern*, in iam excitato art. 27. L. II. deinde in L. III. art. 87. item in glossa ad art. 22. P. I. forte alibi etiam. Sed vereor, vt omnia ista loca recentiori aetate post Epkonem sint mutata. Certe vocem: *bekümmern*, in priori loco Heynitzius, vti iam notaui, primus usurpauit, in posterioribus ne is quidem aut Lossius, nedum antiquiores vocem: *kümmern*, ostendunt, et apud hos sunt verba potius: *pfänden*, *besetzen*. Verum tamen ex his manifestum sit hoc, voces: *kümmern*, *Kummer*, circa tempora Zobelii, medium igitur circiter seculi XVI. vel potius ante eum, forte iam ab initio eius seculi, cum Heynitzii editio sit ex anno 1533. in usum venisse forensem. Quamuis hoc affirmari possit, valde tamen dubito, quin ex ipsis temporibus huic vocabulo eadem res subiici debeat, quae nunc quidem, vt magis videantur eo denotasse secundum, quod dixi, *arresti* genus, a DD. nonnullis iuris communis nominatum. Post Zobelium igitur saltem, nisi id factum iam sit ipso viuente, sensim sensimque non solum verbum: *Arrest*, receptum eique consimilis cum verbo: *Kummer*, significatio tributa fuit, sed ea amplificata quoque est ita, vt vtrumque vocabulum impetratōne iuris in re comprehendat, varia tamen fortuna, vt deinceps explicaturus sum. Hoc manifesto docet Constitutionum Elect. Sax. in publicum quidem ao. 1572. demum emissarum, diu tamen ante hunc annum praeparatarum, 28va P. I. §. *Nechst dienen*, in qua in fine haec occurunt: *Der erste Kummer geschehen*, et antea ab initio scriptum est, fieri id ab arrestante, sollen die Arrestanten zugelassen werden. Huic addenda const. 29. eiusd. partis, in qua verba, *kummern und arrestiren*, iuxta se ponuntur, et Edictum Torgauense

viense d. a. 1583. in quo, omisla plane voce: *Kummer*, in rubrica legitur: *vom Arrest*, wie derselbe zu gestatten. In Ordin. Proc. anni 1622. ista vocabula partim tit. 51. iungantur sibi, partim tit. 48. promiscue obueniunt. Inuenio quidem vocem: *Kummer*, etiam in Confirmatione Imperatoria conclusor. prouinc. superioris Lusatiae d. a. 1582. (quae postea in Ordinat. Iudic. Praefect. Suprem. *Landesordnung* appellata est) tit. *von Hülzen und Aufgeboten*, sed ibi meros significat actus executoriales. Vox e contrario *Arrest* in eadem, qua nunc sumitur, significatione videnda est in Ord. Iud. Praef. *Amts- und Gerichtsordnung* d. a. 1611. P. I. §. 23. Cl. III. et P. III. in quo posteriori loco Ord. Prov. *Landesordnung* laudatur. Non dubito, quin aliae quoque leges, aliae statuta haec, quae proposui, confirmant, quae tamen omnia euoluere, operosum nimis esset. Et haec quidem fere de verbo. Quod autem ad rem ipsam, ius nimirum in re ex arresto consequendum attinet, illud non denum per Constitutiones laudatas in Saxonia introductum est, sed antea iam viguit, vti perspicue docent verba Ord. Proc. tit. LI. §. 2. *ist es — — eingeführet, auch endlich durch Unsere Landesconstitution bestätigt worden*, et similia in tit. XLVIII. §. 1. Verum cum in dubio positum fuisset, quibusnam actibus iudicialibus id ius reale creditor possit impetrare, in const. 29. certa forma data est huic rei et modus iudicii praescriptus. Quod autem ad originem huius iuris attinet, id omne obscuritate maxima reconditum esso arbitror. Per solam consuetudinem introductum esse, vix negari poterit. Cumque consuetudinibus plerumque sit tenue initium, eaeque paulatim expoliantur, eodem quoque modo hoc ortum esse creuisseque animaduertimus. Scilicet id, quod voce: *Kummer* indicabatur, primitus tantum fuisse videtur modo idem, quod arrestum, vt dicitur, commune, modo ipsa executio, quam sententiam egregie iuuat locus ex lege Lusatica supra propositus. Postea haec inter se a pragmaticis, vt existimo, confusa sunt. Admixta etiam, itemque hoc fatum fuit aliarum iuris materiarum, ius Romanum et Canonicum, cum ea magis magisque in Germaniam penetrent, et quae in his de missione in bona debitoris, de bonis interdictis et de pignore praetorio praecipiuntur, praesertim, cum ius Canonicum

nicum missionis in bona materiam admodum perturbauerit, quod copiose demonstrauit Böhmer. in iure Eccel. Libr. II. tit. XV. §. 9. seq. Non tamen constans aliqua sed varia variis in locis eius rei erat conditio, quod abunde ostendunt verba Const. El. Sax. 29. *dass mit den Kummeruurd Arrestiren viel Missbräuche, Unrichtigkeit und Ungleichheit in den Gerichten vorgefallen.* Magis adhuc id illustrant maiores nosiri, ICti Wittenbergenses, in illustr. eur. quaest. var. controv. P. I. qv. 71. item P. III. qv. 7. no. 55. 56. et 66 – 78. et Lipsienses eius temporis Scabini in suis resolutionibus illi collectioni adiectis qv. 90. et 111. Ex his horum ICtorum traditis apparet primo, quemlibet admitti debere ad arrestum imponendum, *darum mag. scribunt Wittenbergenses, auf sein Ebenthewr ein jeder kummern;* deinde, ICtos Professores, nisos art. 70. L. I. Spec. Sax. foli arresto, immissione non subsecuta, ius in re non concessisse, Practicos autem iuris, ut ibi dicuntur, siue causarum patronos, fortassis etiam iudices, glossam ad eundem textum testatos, arrestis vii pignoris praetorii tribuisse, Lipsienses denique de ea re inter se vehementer dissensisse; tum, arrestum, cum singulis iudiciis suus ordo in ea causa tractanda placuisse, ex opinione Wittenbergensiun, non solum ter, propter laudatum art. 70. renouandum vel imponendum potius, sed etiam, ex analogia art. 5. L. III. Sp. Sax, itidem ter denunciandum esse, qui igitur totum hoc negotium ex duobus istis articulis deriuarunt, qui ad rem non satis apti videntur, cum alter de executione contra eum, qui pro conuicto habendus est, agat, alter de deponente et commodante suas res reposcentibus; tandem, censuisse Wittenbergenses, collocandos esse arrestantes, in concursu creditorum, post hypothecarios et personaliter priuilegiatos, sed ante chirographarios tamen. Quod consilium ex aliqua parte approbavit Elector Augustus, et ita quidem, vt in constit. 28. P. I. deponentes aestimationem rei depositae postulant creditaque alimentaria et piarum causarum sola praeferrri arrestis, reliqua vero personaliter priuilegiata nomina postponi iis iussent. Postremo, cum omnis iudiciorum forma ordinatio fieret per Ord. Processus ao. 1632. propositam, titulo eius 48. arresta hypothecis

b 2

pror-

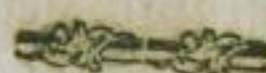
prorsus sunt exaequata, ut nulli cedant hypothecae posteriori, nisi personaliter simul priuilegiatae.

Hoc igitur arrestum, quod Saxonum dici volunt, cum ius reale in bona debitoris efficer debeat, necessarium profecto est, ut debitoris aliqua existat obligatio antecedens, si quidem id ius in re securitatem tantum praestare, non nouam creare debet obligationem. Quodsi antecedens obligatio esse debet, ipsa rei indoles efflagitat, ut creditor arrestum impetraturus eam demonstret, ex quo consequitur, ut prius, quam arrestum effectum suum nancisci possit, debitor auditur, vtrum debitum confiteatur nec ne, vel saltim videatur, numerus eius queat conuinci. Eam ob causam legislatores Saxonici aliarumque prouinciarum, in quibus illius arresti ius introductum est, formam litis prosequendae praesinuerunt, quae vulgo processus arresti nominatur, qua per iudicem reo, arrestatus dicitur, nota fieri debet imploratio actoris, arrestantis appellati, et quae sunt alia peragenda, ab aliis fuse descripta, quibus nunc quidem inhaerere nolo. Id vero eandem ob rationem merito quaeritur, num sola imploratione coram iudice facta, altera parte non audita, ius in re ex arresto imposito consequi possumus. Quod, secundum ea, quae nunc proposui, penitus contra rei naturam affirmari posse videtur. Equis vnuquam crederet, ius in re alicui in alterius bona nesciente hoc altero, nisi leges id praeciperint, concessum fore. Etenim, si id admitteretur, sequeretur exinde, vt, qui nullam habet actionem, ad iudicem tamen adire et arresto crediti causa, quod prorsus non existit, imposito id impetrare, adeoque partim ignominiam scito debitori inferre, partim ipsum iudicium dare possit in ludibrium. Quod cum manifestum sit, non immerito mireris, qui potuerit Zechius in introduct. in ius elect. et commun. Sax. tit. XI. §. 14. arrestum, definire, est remedium iuris Saxonici, quo iudex competens etiam ignorante debitore creditori de suo debito (credito) metuenti ius hypothecae constituit, qualia etiam apud Schwendendorfer, in proc. et Carpzov. in iurisprud. for. leguntur.

Tametsi haec bene et conuenienter cum iure disputata videantur, tamen aliter res se habet, vel ipsis aliquando legibus ita statuenteribus. Certe in statutis Budissinensis anno 1678. collectis, secundum

= = =

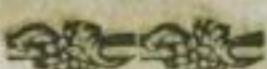
dum exemplum a b. Schottio cum orbe litterato communicatum in
Samml. zu den deutschen Land- u. Stadt-R. II. Th. postquam P. I. tit. V.
 de forma arresti actum est, haec addita sunt: *Wobey jedoch zu beobachten, dass oftmahls, wenn ein Creditor in besorgendem concursu blosz zu dem Ende, dass er in des Debitoris Güter mir ein ius reale ac prioritatis erlangen möchte, Arrest und Hülfe sucht, dem Arrestato aus erheblichen Ursachen selbiges nicht notificirt wird, auf welchen Fall zwar, dass (hoc verbum dass quod sensum turbat, delendum est) Arrestant ein ius reale ac prioritatis dadurch erhält, es verblieben aber einem solchen Arrestato seine Exceptiones etc. Vocant Iudicium et Aduocati Budissinenses hunc causae peragendae modum einen stillen Arrest, ex quo ego quoque in fronte libelli nomen repetii: arrestum tacitum. Rectius tamen appellatur, vt in lege Saxonica, de qua infra dicturus sum, secretum siue clandestinum, ein heimlicher Arrest, cum ius in re clam debitorem aliosque credidores constituatur, nisi forte *still* dicatur, quod absit strepitus judicialis controversiis proprius, nihilque apparitor commperiat, quippe qui ad reum cum mandato non mittitur, nec igitur per hunc arrestum in publicum fit notum. Tacitum enim alias expresso opponitur, vt illud sit, quod factis, hoc, quod verbis fit. Ita quoque expressa hypotheca distinguitur a tacita, quarum haec ex conventione, illa ex legis dispositione, nullo, quod ad hypothecam, facto debitoris intercedente, oritur. Neutra vero significatio verbi tacitum commode ad hoc negotium applicari videtur. Et autem ibi, Budissae nimirum, in iudicio liber arrestorum, *Arrest-Protocoll*, in quem eiusmodi arresta, et quae ad ea pertinent, inscribuntur et colliguntur. Imponi solet arrestum a creditore viua voce, in bona vniuersa debitoris, insimul, si ita placeat, speciatim in aliquod eius praeedium, quod ab arrestante describitur, explicato credito productisque documentis id demonstrantibus, huius et usurarum causa, addita clausula, pro consequendo iure reali et prioritatis, oblato simul, si id quidem fiat per procuratorem, mandati instrumento, adiiciturque postremo petitum, vt arresto deferatur, *diesen Arrest zu verfassen*, quae omnia sollicite in registratura, cui et dies et hora, quibus id factum est, diligenter inscribendae sunt, annotantur: *praetor autem mox, nihil* aliquid*

aliquid idque graue sit, quod assensum eius impedire debeat, quod
 raro euenire credendum est, huic arresto imposito defert in quantum
 de iure, (ea enim addi solent, cautionis forte causa,) quod et ipsum
 in eandem registraturam infertur. Postea, sine vlla solennitate viua
 voce repetitur ista petitio sive renouatur arrestum ter, post singulos
 XIV. dies, quod breuissimis his in protocollo priori registraturae sub-
 scribitur: *dieser Arrest ist prosequirt worden Ima vice den — — Ilde-
 vice den — — Illia vice den — —* Quodsi post tertiam renouationem
 iterum XIV. dies praeterierint, rogat arrestans iudicem de executio-
 nis iure adepto, de qua re simul recognitionem, quae dicitur, sive
 testimonium sibi dari curat. Forma eius rogationis varia quidem est.
 Haec tamen formula omni numero solennitateque perfecta videtur:
*den — — 1797. hat N. per mandatar. N. vorstehenden (praemissa enim
 est illa registratura cum subnotatis, de quibus antea expositum est)
 auf seines Schuldners, des N. sämmtliches Mo- und Immobiliar-Vermögen
 (besonders in dessen auf etc. alhier gelegenes Haus) angelegten und rich-
 tig befolgten Arrest nach Höhe des Capitals an — Rthlr. cum annexis
 (subintelligas vsuras) mit der Hulfe gewöhnlicher maassen beschwungen,
 (verbum iudicariū solenne, significans executionis rogationem) und
 darüber diese Recognition erhalten; cui subscriptur praetoris nomen.*
 Hoc igitur modo id genus processus arresti finitum est. Vtrum alibi
 eodem modo hodie causa agi possit, plane nescio. Sine lege tamen
 aut statuto, propter magnum damnum ex eo debitori immixtus, con-
 cedendum non esse arbitror. Id vero ex litterarum monumentis satis
 perspicuum est, olim eundem in multis iudiciis obtinuisse morem.
 Ipse enim Elector Augustus, quod sane notari meretur, in const. 29.
 iam laudata in fine praecipit: *Wir verbieten auch hiermit alle heimliche
 Kummer, und wollen, daß dieselben hinführo in den Gerichten unserer
 Lande nicht verstattet werden: und da solches gleich beschähe, so sollen sie
 doch an sich selbst nichtig und unkräftig seyn. Quae lex, praeprimis
 per verbum hinführo, nullum relinquit dubium, quin tacita arresta
 ante annum 1572. passim in consuetudine fuerint. Id confirmant
 ea, quae in iam excitatis illusfr. aur. quaest. P. III. qv. 7. no. 76.
 cum quadam querimonia enarrant Wittenb. ICti: Es findet sich bey vie-
 lens*

len Gerichten diesfalls eine grosse Nichtigkeit, dass sie den, dem das arrestirt Gut zustehet, zu allen dreyen Kummern nicht citiren lassen, doch etc. et Lipsiensium sententia in quaest. laud. 111. no. 9. qui tamem clandestinum arrestum non reiiciebant, tantummodo, ne facultatem alienandi adimat debitori, ita: *de eo, quod controuertimus, scribentium, quod arrestum secretum inscio debitore factum, non impediatur obligationem hypothecae, cum per tale arrestum debitori nihil sit prohibitum: quam libertatem alienandi posteri eorum, ad publicum etiam arrestum, id enim tacito aut secreto opponendum erit, testante Philippi in Consider. in Proc. Ord. Sax. tit. LI. conf. 4. secuti Colerum, extenderunt, in quam sententiam iuit quoque cum aliis Mencken. in tract. proc. tit. LI. §. 24. ad verba Ord. Proc. Sax. eod. tit. §. 4. aus seinen Gütern entwendet prouocans.* Rectius vero, cum fiat alienatio in fraudem creditorum, Barth. in hod. for. Cap. III. §. 17. not. a. sicutius, alienata bona posse reuocari. Sed de eo quidem dicendi hic locus non est. Si autem tacitum arrestum, ad quod reuertor, pro licito habetur, tunc demum ea iure dici possunt, quae idem habet Barth. eodem loco: *notificatio haec (intellige eam, quae mittenda est arrestato,) non quidem essentiale arresti requisitum est, sed sine ea etiam ius reale consequitur, ad bene tamen esse pertinet.* Pariter accipio antiquiorum I^ctorum doctrinam, quando arresto vim iuris in re contra nescium tribuunt.

Quae causa fuerit, vt secreto tali arresto locus in iudiciis datus, sit, ad perspiciendum non est difficile. Arresti scilicet impositio vix sine aliqua esse potest ignominia. De eo enim, cui tam parum fidei habet creditor, vt, securitatem querere quamcunque, sibi conducere putet, suspicandum est, conturbatis rationibus foro propediem esse eum cessurum. Ex quo non potest non fieri, quin fides eius quidem omnis diminuatur, ab aliis vero denegetur. Quae cum apud alios fracta sit, arrestorum impositiones plerumque concursus creditorum sunt praeludia. Idecirco fere id sit semper, vt primum publice infinitum fuerit arrestum, id autem vnicum, multo magis, eo iam debitori denunciato, vt vndique fiat creditorum concursus, sua velocitate certantium, quis arresto insequenti sibi ius comparare possit antiquius eoque

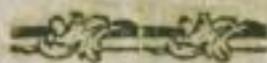
eoque potius. Praeterea, etiamsi vana sit, de qua dixi, iuspicio, ignominiam tamen auget, quod arresti impositi notificatio in se, taceat saltim, comprehendat de non alienandis bonis praeceptum. Inhibitus igitur circumscriptum in facultate de rebus suis disponendi non se ipsum solum videt, sed ab aliis etiam videtur, quo nihil potest liberaliori menti esse indignius. Quamobrem, cuin optarent magistratus suorum ciuium, proborum in primis et integrae famae, fidem, meliori quo fieri poterat modo, conseruare, vt famae eorum parcitum esset, nullumque industriae impedimentum, tacitum hoc arrestum admiserunt, vt creditores tamen simul non sine illa relinquantur securitate, eamque ob causam ad actiones instituendas cogantur, citius concursum creditorum, qui dicitur, formalem excitaturas. Scilicet in animum induxere homines quotidie in foro versantes, quemadmodum hypotheca tacita conceditur ex lege, qua certis creditoribus securitas praestatur, etiamsi nesciat debitor, neque suspicetur, esse sua bona obligata, ita hoc quoque posse fieri iudicis auctoritate, vt aliis a priuilegio vacuis cautionis causa succurratur. Atque procul dubio hae ipsae erunt istae rationes, quae in statutis Budissinensibus verbis, *aus erheblichen Ursachen*, signantur. Ne autem, quod aequitatis atque honestatis rationem habet, degeneret in licentiam vexandi et calumniandi, id profecto erit in tacito etiam arresto eodem, quo in publico, modo necessarium, immo, quia debitor nihil de ea re compertum habet, multo magis necessarium, vt non, nisi summa circumspectione adhibita, concedatur. Quae cum ita sint, non erit deferendum huic arresto, nisi creditor nomen satis demonstrauerit, exhibito instrumento, ex quo debitoris obligatio probari potest, vel auditis forte testibus. Et in tacito quidem requisierim probationem, vel veri saltim speciem, diligentius, quam in publico, quando reus quidem neque ad recognoscendum documenta citatur, neque alio quoquis modo auditur, quin ne ipsis quidem occasio contradicendi datur illa, cui, quid rei actum sit, non notuit.

Superest, vt de effectu taciti arresti pauca exponam, in quo quidem duae considerandae sunt causae, quarum altera ad debitorem pertinet, altera ad reliquos credidores. Ac quod quidem ad illam, mani-

manifestum est, debitorem non auditum exceptionibus non priuari, cum nullum mandatum soluendi a iudice acceperit, eandemque ob causam neque pro confessu haberi possit neque pro conuictu. Quare has exceptiones, cum postea de ipsa solutione quaestio incidit, expōnere, quin, se obligatum esse, prorsus negare poterit, veluti, quia iam soluit, vel quia instrumenta falsa sunt, vel quod habeat, quod compenset, vel quaecunque alia sit ratio idonea. Propterea in statutis Budissinensibus loco laudato scriptum est, tacite arrestatos non esse allegandos, quemadmodum sit in processu executu, ad reconueniendum arrestantem. Et haec quidem in se clara sunt. Altera multo implicatior est quaestio, cum plures certent de praerogatiua accipiendae solutionis, quis clam arrestanti attribuendus sit locus. Iure quidem Budissinensi res certa est. Definitur enim P. I. tit. VII. statutorum, vt arresta eodem plane iure aestimentur, atque hypothecae, hoc tamen cum discrimine, vt, quae executionis decreto munita non sunt, cedere debeant his, in quorum fauorem executio decreta sit. Finge autem locum, in quo quidem legitima sunt arresta clandestina, cuius tamen legibus, quanta sit eorum vis, non est definitum. Num eodem iure fruentur, quo hypothecae? Video, maiores nostros loco supra citato non penitus intactum id reliquisse, qui eiusmodi arresta, (non tamen satis liquet, an ea sola an omnia omnino arresta intellexerint,) creditis personaliter priuilegiatis postponi voluerunt propterea, quod horum priuilegium descendat ex lege. Hoc tamen argumentum minime videtur sufficere, cum, ea posita creditorum ordinandorum ratione, hypothecae quoque priuatae conuentionales cedere illis priuilegio personali praeditis deberent. Quod cum hypothecarum maximopere turbaturum sit praerogatiuam, id statuendum esse existimo, in eodem saltim haec arresta collocanda esse ordine, qui priuatarum est hypothecarum, quia non puto conuentioni maiorem inesse efficaciam, quam iudicis decreto. Verum vltius etiam progredi licebit. Nam, si secretum arrestum per legem approbatur, non video, quid impedit, quo minus eam approbationem ita accipiamus, vt, quod attinet ad effectum praerogatiuae, eadem eius virtus sit, quae est publici sive debitori insinuati.

c

Hacte-

Hactenus de isto. Nunc enim, in cuius honorem haec praefatus sum, commendandus est

VIR

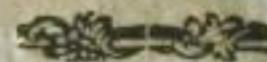
PRAENOBISSIMVS ET DOCTISSIMVS
IOANNES HENRICVS HOFFMANN,
IVR. VTR. CANDIDATVS ET CAVSARVM APVD WVRTZENSES
PATRONVS,

qui ad nos venit, vt, superatis examinib[us], summos in iure honores, quibus dignissimus ab Ordine nostro iudicatus est, peteret. De vita autem sua enarrat Ipse haec:

Ego, IOANNES HENRICVS HOFFMANN, natus sum Tauchae, oppiduli prope Lipsiam siti, anno huius seculi LXX. die IX. mensis Ianuarii, Patre, IOANNE HENRICO HOFFMANN, tum temporis munere Advocati fungente, nunc vero vecigalium, quibus Accisae nomen est, Inspetore et Reuerendi Capituli Wurcenensis Syndico; Matre, FRIDERICA ELLISABETH, ex gente HAMMERIA. Dilectissimis his Parentibus, qui ex singulari Dei beneficio adhuc superstites sunt, semper curae cordique fuit, ut saluti meae, quantum fieri posset, consulerent. Quare eorum operant, in me educando formandoque adhibitam, semper gratissima mente colam, Deumque precatus, ut iis semper salutem prosperrimam praebeat. Prima litterarum rudimenta praesertim domesticis institutionibus debo; annum vero XIII. agens, iussu patris in scholam prouincialem, quae Misenae floret, me contuli, ibique in numerum alumnorum receptus bonarum artium studia pro viribus persecutus sum. Quinqueunio in illustri Afraneo practerlapso, anno huius seculi LXXXVIII. die XXII. mens. Aprilis sub auspiciis b. PEZOLDI,

tunc

tunc temporis Academiae Lipsiensis fasces tenentis, albo academico insertus sum. Ibi studiorum meorum haec fuit ratio, ut res ad Philosophiam spectantes per tres annos ex scholis Ill. PLATNERI et Excell. CAESARIS; Ius naturae autem et gentium ex institutione laud. CAESARIS et b. SAMMETII perciperem. Principia Iuris publici uniuersalis b. SAMMET, Iuris publici Germanici vero Ill. BIENER mihi tradiderunt. Historiam rerum in Imperio Romano-Germanico gestarum Excell. WIELAND, Historiam vero iuris Romani nec non Institutiones et Digesta Ill. BIENER, Ill. HAVBOLD et b. SAMMET me docuerunt. Ius Criminale, Germanicum et Canonicum b. SCHOTT, cuius in me merita pia mente venerabor, mihi explicauit. In Iure clientelari Ill. BAVERVM et Ill. BIENERVM praceptoribus habui, et in Ordoine iudicario b. SCHOTTIVM et Excell. STEINMETZIVM, ut et in Arte ex actis iudicialibus referendi Iur. Consult. EINERTVM, nec non differendi exercitationibus Ill. FLECKIVM, Serenissimi Princip. Elect. Sax. a Consil. Provoc. duces mihi obtigisse laetor, horumque virorum praeclaram doctrinam et benivolentiam singulari animi affectu semper recolam. Exacto litterarum curriculo anno MDCCXCI. sub praesidio Ill. RAVII varias iuris controuersti theses publice defendi, et paulo post examen, quod vocant propraxi, subii. Quo feliciter peracto ab Illustri Ictorum ordine munus Notarii publici mihi demandatum et a Summo Regimine Aulico confirmatum est. Deinde a Sanctiori Reditum Fiscalium Collegio veniam consecutus sum, in praefectura Torgauensi me ad negotia iudicialia applicandi, quibus, sub auspiciis Praefecti ALBERTI, Viri rerum forensium peritissimi, munere Actuarii extraordinarii praeditus, per duos fere annos omnem dedi operam. Speciminibus, quae Aduocati munus ambienti incumbunt, interea elabo-

elaboratis et approbatis anno huius seculi XCIII. Wurcenam me contuli,
et admissione ad praxin iuridicam impetrata iura partium in iudicio defen-
di. Denique ut ex studiis meis fructus ubiores perciperem, Illustrum
ICtorum Ordinem Vitebergensem decentissime rogaui, ut examinibus, quae
vocant pro Candidatura et Rigorosum, superatis, summos in utroque iure
honores mihi tribueret.

Cum tamen, vt hos honores consequatur, ex prisco more
necessarium sit, vt eruditionem suam solenni disputatione compro-
bet, crastino die defendet, et quidem, ex inducentia CLEMENTIS-
SIMI PRINCIPIS ELECTORIS, sine Praeside, dissertationem, quam
elaborauit: *De modis interrumpendi praescriptionem ciuilibus.* In
quo actu solenni vt RECTOR ACADEMIAE MAGNI-
FICVS, ILLVSTRISSIMI COMITES, PATRES ACADEMIAE CON-
SCRIPTI, ET OMNES DIVINAE HVMANAEQVE SAPIENTIAE DOCTO-
RES, GENEROSISSIMI ITEM ATQVE NOBILISSIMI COMMILITONES
interesse velint, cum meo, tum Ordinis mei nomine, omni, qua-
par est, obseruantia atque humanitate rogo. P. P. Dominica Laetare
A. R. S. MDCCCLXXXVII.

—————